

מקור ראשון

שי עגנון ראה בשירת הלויים דבר קדום וחלומי

הסופר הנודע התחבר לצד הפיוטי, הזך והטהור של עבודת המקדש. מתוך "אמרנו לכם" - 75 המשפטים שנאמרו מאז הקמת המדינה והפכו לנכס צאן ברזל

מאת ניצה בן-דב

ה' באייר ה'תשפ"ג (16:49 26/04/2023)

עגנון, ירושלים, 1938. צילום: אלפרד ברנהיים, באדיבות אוסף אברהם שבדרון, הספרייה הלאומית

"בחלום בחזון לילה ראיתי את עצמי עומד עם אחיי הלויים בבית המקדש כשאני שר עמהם שירי דוד מלך ישראל" – ש"י עגנון, 10 בדצמבר 1966, כ"ז בכסלו תשכ"ז

נאומו של ש"י עגנון בטקס פרס נובל ביקש להדגיש את החיבור הטבעי־גנטי שלו לירושלים, למקדש ולמזמורי תהילים, שלפי המסורת חוברו בידי דוד המלך. הדי שירת הדורות עולים מהמשפט מרטיט הלב הזה. לא לצד הפולחני של עבודת המקדש התחבר עגנון, אלא לצד הפיוטי הזך והטהור, שבוצע בעמידה בידי המשרתים בקודש. ידוע שעגנון כתב את כתביו בעמידה, אם מתוך כבוד לדברים שיבואו בספר, ואם לצורך שמירה על ערנות.

בהמשך טוען עגנון שבהקיץ היה שוכח את מה ששר עם הלויים בלילה. מי שחקר את יצירתו יודע שמִשְׁךְ אחד מתוח בין מה שרואים גיבוריו בחזונות הלילה ובין מעשיהם במציאות, ולהפך – מה שחוו בהקיץ היתרגם בנפשותיהם לחלום. שירת הלויים היא מקור ההשראה של עגנון, ממנה ינק את יצירתו, שתרבות בת אלפי שנים מפעמת בכל תג ותו שלה.

בעוד ספר תהילים הוא חלק מישותו, המכרה שממנו נחצבת שירתו, והוא נגיש לו וקרוב – יש ספר אחר שזר לו, ואיננו משורש נשמתו. וכך נפתח "ספר המדינה" של עגנון: "מיום שעמדתי על דעתי ביקשתי לכתוב בספר את מעשי המדינה. אבל כל אימת שקרבתי אל המלאכה נרתעתי לאחוריי, שהרי המדינה אינה כשאר כל דבר שיש בו רוח חיים". יתרה מזאת, בעוד הלויים הם אחיו, מנהיגי המדינה הם רק אמצעי עזר לקרב עצמו לכתובת ספר: "ואם אין בידי לכתוב את מעשה המדינה עצמה אכתוב מעשיהם של מנהיגי המדינה". ובאשר לסגנון: שירת הלויים קסומה, חלומית, ואילו שפת מנהיגי המדינה דורשת תיקון. "הוכרתי לשנות מן הסגנון, שרוב גדולי המדינה ודובריה לקחו להם לשון בלולה ומעורבת ממליצות ישנות."

ברור כשמש להיכן נודדת העדפתו של עגנון. הוא רואה בשירת הלויים מופת בראשיתי ואמת צרופה, ובלשון מנהיגי המדינה בלבול, שיבוש והמצאה.

פרופ' ניצה בן-דב היא כלת פרס ישראל לחקר הספרות לשנת תשפ"א.